

Virginia Woolf

MRS. DALLOWAY

På dansk ved

Jørgen Christian Hansen

ROMAN

ROSINANTE

Mrs. Dalloway sagde, hun selv ville købe blomsterne.

For Lucy havde allerede nok at bestille. Dørene skulle tages af hængslerne; mændene fra Rumpelmayer skulle komme. Og desuden, hvilken morgen, tænkte Clarissa Dalloway – frisk, som om den var skabt til børn på en strandbred.

Hvilken fryd! At kaste sig ud i den! For sådan havde det altid forekommet hende, når hun med en svag knirken fra hængslerne, som hun nu igen kunne høre for sig, slog de franske døre op og kastede sig ud i den frie luft på Bourton. Hvor frisk, hvor mild var luften ikke denne tidlige morgen, selvfølgelig mere stille end her: som en bølges slag, en bølges kys; kølig og skarp og dog (for en pige på atten år, som hun var dengang) alvorsfuld, og mens hun stod ved det åbne vindue, følte hun, at noget frygteligt ville ske; hun så på blomsterne, på træerne, som disen snoede sig fri af, og på rågerne, som steg og faldt. Der stod hun og så, indtil Peter Walsh sagde: »Står du her og filosoferer mellem grøntsagerne?» – var det det, han havde sagt? – »Jeg foretrækker mennesker for blomkål« – var det det? Han måtte have sagt det ved morgenmaden en dag, da hun var gået ud på terrassen – Peter Walsh. En af de nærmeste dage ville han vende hjem fra Indien, i juni eller juli, hun havde glemt hvilken måned, for hans breve var så skrækkelig kedsommelige; det var det, han havde sagt, hun huskede; hans øjne, hans lommekniv, hans smil, hans gnavenhed, og, når millioner af ting fuldstændig var forsvundet – hvor var det besynderligt! – nogle få bemærkninger, han havde sagt, som den om grøntsagerne.

Hun stivnede et øjeblik på kantstenen, mens hun ventede på, at Durtnalls flyttebil skulle passere. En charmerende kvinde, tænkte Scrope Purvis om hende (han kendte hende, som man kender folk, man bor ved siden af i Westminster); der var noget fugleagtigt over

hende, som en skovskade: blågrøn, let og livlig, selv om hun var over halvtreds og var blevet meget hvidhåret efter sin sygdom. Der balancerede hun med rank ryg, uden at se ham, mens hun ventede på at komme over.

For når man har boet i Westminster – hvor længe var det nu? over tyve år – fornemmer man, selv midt i trafikken, eller når man vågner om natten, var Clarissa sikker på, en bestemt stilhed, eller højtidelighed; en ubeskrivelig pause, en spænding (men det var måske hendes hjerte, der var blevet svækket, sagde de, af influenzaen), inden Big Ben slår. Så! Nu rungede den. Først et varsel i toner, så uigenkaldeligt timeslaget. De blytunge cirkler opløstes i luften. Hvilke tåber vi er, tænkte hun, mens hun krydsede Victoria Street. Himlen alene må vide, hvorfor man holder så meget af det, hvorfor man ser det på den måde, selv finder på det, bygger det op omkring sig, vælter det omkuld og genskaber det hvert eneste øjeblik; men selv de usleste stakler, de mest udstødte og elendige, som sidder på trappestenene (og drikker sig til deres egen undergang) gør det samme; intet kan gøres for dem ved hjælp af lovgivningen, var hun sikker på, af den ene grund: at de elsker livet. I menneskers øjne, i deres svingende, trampende og sjokkende gang; i larmen og spektaklet; vognene, automobilerne, omnibusserne, flyttebilerne, de levende plakatsøjler, der puffede og svingede; hornorkestre; li-rekasser; i triumfen, i den ringlende lyd og den mærkeligt høje tone fra et eller andet fly over hendes hoved var alt det, hun elskede; livet; London; dette øjeblik i juni.

For det var midt i juni. Krigen var forbi, undtagen for folk som Mrs. Foxcroft i går aftes på ambassaden, som sad og rugede over sin sorg, fordi hendes kære dreng var blevet dræbt og nu skulle det gamle gods overtages af en fætter; eller Lady Bexborough, som havde åbnet en basar, sagde man, med et telegram i hånden, hvori der stod, at John, hendes yndlingssøn, var blevet dræbt; men nu var det overstået, gud ske lov – overstået. Det var juni. Kongen og dronningen var på slottet. Og selv om det stadig var så tidligt på dagen, var der liv og bevægelse overalt af galloperende ponyers rappe hovslag, slag fra cricketkøller; Lord's, Ascot, Ranelagh og alle de andre steder, indsvøbt i den blågrå morgenlufts bløde netværk,

som, efterhånden som dagen gik, ville gøre dem fri, og på plæner og baner sætte ponyerne, der sprang omkring, så deres forben lige netop rørte jorden og så røg op igen, de hvirvlende unge mænd og de leende piger i deres gennemsigtige musselinkjoler, som, selv nu, efter at have danset hele natten, gav deres morsomme, lodne hunde en løbetur; og selv nu, så tidligt på dagen, kørte diskrete gamle enker rask af sted i deres automobiler i mystiske ærinder; og de handlende nussede rundt i deres vinduer med deres kunstige ædelstene og diamanter, deres yndige, gamle, havgrønne brocher i indfatninger fra det attende århundrede, som skulle friste amerikanerne (men man må spare, ikke bare købe noget uoverlagt til Elizabeth), og også hun elskede det med en mærkelig og trofast lidenskab, fordi hun selv var del af det, eftersom hendes slægt engang havde været ved Kong Georges hof; også hun skulle den aften skinne og stråle, hun skulle holde sit selskab. Men hvor var stilheden, når man kom ind i parken, besynderlig; disen, insekternes summen, de glade ænder, som langsomt svømmede rundt, de velnærede fugle, som vraltede af sted, og hvem kommer så gående fra ministerierne, hvor passende, med en dokumentmappe med det kongelige segl under armen, andre end Hugh Whitbread, hendes gamle ven Hugh – den vidunderlige Hugh!

»Godmorgen, Clarissa,« sagde Hugh, noget overdrevent, for de havde kendt hinanden, siden de var børn. »Hvor skal du hen?«

»Jeg elsker at spadserere i London,« sagde Mrs. Dalloway. »Det er faktisk meget bedre end at spadserere på landet.«

De var blot kommet til byen, fordi de – desværre – skulle konsultere deres læger. Andre mennesker tog ind for at gå på maleriudstillinger, for at gå i operaen, for at indføre deres døtre i selskabslivet; men ægteparret Whitbread kom til byen »for at konsultere deres læger«. Utallige gange havde Clarissa besøgt Evelyn Whitbread på en klinik. Var Evelyn syg igen? Evelyn havde det ikke så godt, sagde Hugh og antydede ved ligesom at puste sig lidt op med sin overordentlig velklædte og velpolstrede, maskuline krop (han var næsten altid alt for velklædt, men det var han formentlig nødt til, når han arbejdede på slottet), at hans kone havde en indre sygdom, ikke noget alvorligt, hvilket Clarissa, som en gammel ven, naturligvis ville

forstå, uden at han behøvede at uddybe det. Ja, naturligvis gjorde hun det; hvor ubehageligt; og hun følte sig meget søsterlig, samtidig med at hun besynderligt nok var opmærksom på sin hat. Måske ikke lige den rigtige hat så tidligt på dagen, var det derfor? For når Hugh havde travlt og hilste så overdrevent ved at lette på hatten, og forsikrede hende, at hun så ud som en ung pige på atten – og naturligvis kom han til hendes selskab i aften, Evelyn insisterede på det, men han kom nok lidt sent fra et selskab på slottet, hvor han skulle ledsage en af Jims drenge – fik han hende altid til at føle sig så utilstrækkelig; som en skolepige, men hun holdt af ham, dels fordi hun havde kendt ham altid, men også fordi han var god nok på sin måde, skønt han næsten drev Richard til vanvid, og hvad Peter Walsh angik, så havde han den dag i dag aldrig tilgivet hende, at hun syntes om ham.

Hun huskede det ene optrin efter det andet på Bourton – Peter rasende, Hugh, som naturligvis ikke på nogen måde kunne leve op til Peter, men han var alligevel ikke så dum, som Peter påstod, ikke en fuldkommen idiot. Når hans gamle mor bad ham holde op med at gå på jagt eller om at rejse med hende til Bath, gjorde han det uden et ord; han tænkte aldrig på sig selv, og når Peter sagde, at han hverken havde hjerne eller hjerte, men kun en engelsk gentlemans manerer og opdragelse, var det kun sådan noget, som hendes kære Peter altid sagde, når han var værst, og han kunne være utålelig, han kunne være umulig, men vidunderlig at spadserere med en morgen som denne.

(Juni havde fået alle træernes blade til at folde sig ud. Mødrene i Pimlico gav deres spædbørn bryst. Meldinger afgik fra flåden til marineministeriet. Arlington Street og Piccadilly syntes at kildre luften i parken og få bladene til at løftes i varme strålende farver på bølger af den guddommelige livskraft, som Clarissa elskede. At danse, at ride, alt det havde hun elsket).

For de kunne være borte fra hinanden i hundreder af år, hun og Peter; hun skrev aldrig breve, og hans var knastørre; men pludselig kunne det komme over hende, hvis han var hos mig nu, hvad ville han så sige? – nogle dage, noget, hun så, bragte ham tilbage til hende, roligt, uden den gamle bitterhed; hvilket måske var den

belønning, man fik, for at have holdt af nogen; de kom tilbage til én midt i St. James' Park en dejlig morgen – det gjorde de virkelig. Men Peter – hvor smuk dagen end var, og træerne og græsset og den lille pige i rosa – Peter så aldrig noget af det. Han tog sine briller på, hvis hun bad ham om det; han så. Det var verdens begivenheder, som interesserede ham; Wagner, Popes poesi, menneskers karakterer i det uendelige og hendes egne sjælelige defekter. Hvor han skældte hende ud! Hvor de havde skændtes! Hun ville gifte sig med en premierminister og stå på trappens øverste trin; den fuldkomne værtinde, kaldte han hende (hun havde grædt over det i sit soveværelse); hun havde stof i sig til den fuldkomne værtinde, sagde han.

Således opdagede hun, at hun stadig drøftede sagen med sig selv i St. James' Park, og stadig kom til det resultat, at hun havde gjort ret – og det havde hun – i ikke at gifte sig med ham. For i ægteskabet må der være en smule frihed, en smule uafhængighed mellem mennesker, der skal leve sammen dag ud og dag ind i samme hus; og det gav Richard hende, og hun ham. (Hvor var han nu for eksempel her til formiddag? Et eller andet møde, hun spurgte aldrig). Men med Peter skulle alting deles; alting skulle diskuteres. Og det var utåleligt, og da det kom til det optrin i den lille have med springvandet, måtte hun bryde med ham, ellers ville de være blevet ødelagte, knust begge to, var hun overbevist om; om end hun i årevis havde båret på sorgen og kvalen, som en pil, der stak i hendes hjerte; og så det rædselsfulde øjeblik, da en eller anden ved en koncert fortalte hende, at han havde giftet sig med en kvinde, han havde truffet på båden på vej til Indien! Det ville hun aldrig glemme. Kold, hjerteløs og snerpet havde han kaldt hende. Hun havde aldrig forstået, hvor nær han tog sig det. Men disse indiske kvinder forstod åbenbart – dumme, kønne, intetsigende gæs. Og hun spildte sin medlidenhed. For han var glad og tilfreds, forsikrede han hende – aldeles glad og tilfreds, skønt han aldrig havde udrettet det mindste af det, de havde talt om; hele hans liv havde været en fiasko. Det kunne stadig gøre hende vred.

Hun havde nået parkens udgang. Hun stod et øjeblik og så på omnibusserne på Piccadilly.

Hun ville ikke sige om nogen i verden, at de var sådan eller sådan. Hun følte sig meget ung; samtidig usigelig ældet. Hun skar som en kniv gennem alting og stod samtidig udenfor og så til. Mens hun betragtede hyrevognene, havde hun en vedholdende fornemmelse af at være ude, langt ude, langt ude på havet helt alene; hun havde altid følelsen af, at det var meget, meget farligt at leve blot en eneste dag. Ikke fordi hun mente, at hun var begavet eller noget ud over det sædvanlige. Hvordan hun var kommet igennem tilværelsen med de få stumper af kundskab, Fräulein Daniels havde bibragt dem, forstod hun ikke. Hun kunne ingenting, ingen sprog, ingen historie; hun læste knap nok en bog mere, bortset fra memoirer i sengen, og dog opslugte det hende fuldstændig, alt dette; hyrevognene, som kørte forbi; og hun ville ikke sige om Peter, ikke sige om sig selv: jeg er sådan eller sådan.

Hendes eneste talent var at kende mennesker næsten instinktivt, tænkte hun, mens hun gik videre. Hvis man anbragte hende i en stue sammen med en eller anden, skød hun ryg som en kat, eller hun spandt. Devonshire House, Bath House, huset med porcelænskakaduen, hun havde engang set dem alle oplyst; og huskede Sylvia, Fred, Sally Seton – et mylder af mennesker; og dans hele natten; og kærterne, der blev trukket forbi på vej til torvet; og at køre igennem parken hjem. Hun huskede, hun engang havde kastet en shilling i Serpentine. Men alle huskede; det, hun elskede, var dette, her, nu, foran hende; den tykke dame i hyrevognen. Betød det så noget, spurgte hun sig selv, mens hun gik i retning af Bond Street, betød det så noget, at hun uundgåeligt måtte høre op med at leve; at alt dette skulle fortsætte uden hende; beklagede hun det, eller blev det ikke en trøst at tro, at døden gjorde en ende på alt en gang for alle? men at et eller andet sted i Londons gader, i tingenes ebbe og flod, her, dér, overlevede hun, overlevede Peter, levede de i hinanden; hun var overbevist om, at hun var en del af træerne derhjemme, af huset der, grimt, ved at gå helt i forfald som det var; en del af mennesker, hun aldrig havde mødt, udspremt som en dis mellem de mennesker, hun kendte bedst; som løftede hende op på deres grene, ligesom hun havde set træerne løfte disen, men det spredte sig så vidt omkring; hendes liv, hun selv. Men hvad var det, hun drømte

om, da hun stod og betragtede Hatchards udstillingsvindue? Hvad var det, hun prøvede at genkalde sig? Hvilket billede af en hvid solopgang på landet, mens hun læste i den opslåede bog:

Frygt ej mer den flammende sol,
Ej heller vinterens rasende vrede.

Denne sidste epoke i verdens historie havde født et væld af tårer i dem alle, mænd og kvinder. Tårer og sorger; mod og udholdenhed; en fuldkommen rank og stoisk holdning. Tænk for eksempel på den kvinde, hun mest beundrede, Lady Bexborough, ved åbningen af basaren.

Der lå *Jorrock's, Jaunts and Jollities*; der lå *Soapy Sponge* og Mrs. Asquiths *Memoirs* og *Big Game Shooting in Nigeria*, alle opslåede. Der var mange bøger, men ingen, som forekom at være den helt rette at tage med til Evelyn Whitbread på klinikken. Intet, som kunne more hende og få den ubeskriveligt visne, lille kvinde til blot et øjeblik at tøjle op, når Clarissa trådte ind; før de satte sig og førte den sædvanlige endeløse samtale om kvinders skrøbeligheder. Hvor ville hun dog gerne, at andre skulle se glade ud, når hun kom ind, tænkte Clarissa, og vendte om og gik tilbage mod Bond Street, ærgerlig, fordi det var tåbeligt at have andre grunde til det, man gjorde. Hun ville langt hellere have været som de andre, som Richard, der gjorde tingene for deres egen skyld, hun derimod, tænkte hun, mens hun ventede på at krydse gaden, gjorde som regel tingene, ikke enkelt, ikke for deres egen skyld, men for at få folk til at tro det ene eller andet; det var fuldkommen idiotisk, vidste hun (og nu rakte betjenten hånden i vejret), for der var aldrig nogen, der lod sig narre et sekund. Om hun blot kunne leve sit liv om! tænkte hun, og trådte op på kantstenen, om hun endda kunne have set anderledes ud!

Så ville hun for det første have været mørk som Lady Bexborough, med en hud som runkent læder og smukke øjne. Så ville hun have været rolig og statelig som Lady Bexborough; temmelig kraftig, interesseret i politik som en mand, med et landsted, meget værdig, meget oprigtig. Nu havde hun i stedet en figur som en

bønnestage, et latterligt lille ansigt med et fuglenæb. Ganske vist førte hun sig godt og havde nydelige hænder og fødder og klædte sig godt, i betragtning af hvor lidt hun brugte på det. Men ofte syntes hun, at den krop, hun var iklædt (hun standsede op for at se på et hollandsk maleri), denne krop med alle dens muligheder, var ingenting – slet ingenting. Hun havde den underligste fornemmelse af, at hun selv var usynlig, uset, ukendt; der var ikke mere giftermål, ikke flere børnefødsler nu, men kun denne forunderlige og nærmest højtidelige spadseretur op ad Bond Street, dette var Mrs. Dalloway, ikke engang Clarissa mere, dette var Mrs. Richard Dalloway.

Bond Street fascinerede hende; Bond Street tidligt på dagen i sæsonen; dens blafrende flag; dens butikker; intet overdådigt, intet prangende; en rulle tweed i den butik, hvor hendes far havde fået syet sit tøj i halvtreds år; nogle perler, laks på is.

»Det er det hele,« sagde hun og betragtede fiskeforretningen. »Det er det hele,« gentog hun og standsede et øjeblik ud for en handskebutiks vinduer, hvor man før krigen kunne købe næsten perfekte handsker. Og hendes onkel William sagde altid, at man kan kende en dame på hendes sko og hendes handsker. Han havde vendt sig om i sin seng en morgen midt under krigen. Han havde sagt: »Jeg har fået nok«. Handsker og sko; hun havde en lidenskab for handsker; men hendes egen datter, Elizabeth, brød sig ikke en pind om nogen af delene.

Ikke en pind, tænkte hun på vej op ad Bond Street til en butik, hvor de sørgede for blomster til hende, når hun holdt selskab. Elizabeth holdt egentlig mest af sin hund. Hele huset lugtede af tjære i dag. Men hellere den arme Grizzle end Miss Kilman, hellere hundesyge og tjære og alt det andet end at sidde indemuret i et lumert soveværelse med en bønnebog! Alt andet var at foretrække, ville hun næsten sige. Men det var måske kun en overgang, som Richard sagde, som alle piger skal igennem. Det kunne være en forelskelse. Men hvorfor så i Miss Kilman? som selvfølgelig havde haft det hårdt; det måtte man tage hensyn til, og Richard sagde, hun var meget begavet og virkelig havde sans for historie. I hvert fald var de uadskillige, og Elizabeth, hendes egen datter, gik til alters; og hun brød sig heller ikke det fjerneste om, hvordan hun

klædte sig, hvordan hun opførte sig over for mennesker, som kom til frokost; hun havde gjort den erfaring, at religiøs ekstase sløvede folks følelser (det gjorde ethvert engagement i en sag); det gjorde dem afstumpede, for Miss Kilman ville gøre alt for russerne, hun sultede sig for østrigerne, men i sit eget private liv udøvede hun i virkeligheden tortur, så ufølsom som hun var, klædt i en grøn regnfrakke. År ind og år ud var hun klædt i den frakke; hun svedte; hun var aldrig i en stue i fem minutter, uden at man fornemmede, hvor overlegen hun var, hvor underlegen man selv var; hvor fattig hun var; hvor rig man selv var; hvordan hun levede i et fattigkvarter, uden en pude eller en seng eller et gulvtæppe, eller hvad det nu kunne være, hele hendes sjæl var rustet til af det nag, som boede i den; hvordan hun var blevet afskediget fra skolen under krigen – stakkels, forbitrede, ulykkelige skabning! For det var ikke hende, man hadede, men tanken om hende, som utvivlsomt havde opsamlet en hel del, som slet ikke var Miss Kilman; var blevet et af disse mareridt, man kæmper med om natten, et af disse spørgsmål, som sidder overskrævs på brystet og suger halvdelen af blodet ud af os, disse despoter og tyranner; for hvis man havde slået hvid og ikke sort ved næste terningkast, ville hun sikkert have elsket Miss Kilman! Men ikke i denne verden. Nej.

Men det rev og sled i hende at have dette ondsksfulde uhyre til at bevæge sig rundt inden i hende! At høre grenene, som knækkede, og føle hovslagene dybt plantet i skoven med det tætte løvhang, sjælen; aldrig at føle sig helt tilfreds eller helt sikker, fordi uhyret hvert øjeblik kunne røre på sig, dette had, som, navnlig siden hun havde været syg, havde magt til at få hende til at føle, at det gnavede og pinte i hendes rygmarv; bibragte hende fysisk smerte og gjorde, at al hendes glæde over skønhed, over venskab og velvære, over at være elsket og over at kunne skabe et dejligt hjem, vaklede, skælvede og bøjede sig, som om der virkelig var et uhyre, der gnavede ved rødderne, som om hele denne rustning af tilfredshed ikke var andet end egenkærlighed! Dette had!

Sludder, sludder! udbrød hun til sig selv, mens hun skubbede sig ind gennem svingdørene til Mulberrys blomsterbutik.

Hun gik frem i butikken, lys, høj, meget rank, og blev øjeblik-

kelig modtaget af den rundhovedede Miss Pym, hvis hænder altid var skinnende røde, som om de havde stået i koldt vand sammen med blomsterne.

Der var blomster: riddersporer, latyrus, bundter af syrener og nelliker, masser af nelliker. Der var roser, der var iris. Ah ja – hun indåndede den jordiske haves søde duft, som hun stod der og talte med Miss Pym, der hjalp hende med gode råd og syntes, hun var venlig, for venlig havde hun været i gamle dage; meget venlig, men hun så ældre ud i år, når hun med halvt lukkede øjne drejede sit hoved fra den ene side til den anden blandt iris og roser og de nikkende syrenklaser, mens hun, efter gadens larm, indsnusede den dejlige duft, den vederkvægende kølighed. Og da hun åbnede øjnene, hvor så dog roserne friske ud, som nystrøget hørlærred i en vasketøjskurv fra et vaskeri: de mørke og pyntelige røde nelliker, der holdt hovedet højt, og alle latyruserne, der stod og bredte sig i deres krukke, en violet nuance, snehvide, blege – som om det var aften og piger i musselinkjoler kom ud for at plukke ærteblomster og roser, efter at en fuldendt sommerdag med sin næsten blåsorte himmel og sine riddersporer, nelliker, liljekonvaller var til ende, og det var i det øjeblik, mellem klokken seks og syv om aftenen, hvor alle blomster – roser, nelliker, iris, syrener – gløder; hvidt, violet, rødt, dybt orange; hver eneste blomst syntes at brænde for sig selv, blidt og rent i de disede bede; og hvor hun elskede de gråhvide nat-sværmere, der snurrede frem og tilbage over kirsebærkagen, over natlysene!

Sludder, sludder, sagde hun til sig selv, mens hun gik fra krukke til krukke sammen med Miss Pym for at vælge, mere og mere sagte, som om denne skønhed, denne duft, denne farve, og Miss Pym, som kunne lide hende, som stolede på hende, var en bølge, som hun lod flyde over sig og skylle hadet, uhyret bort; den skyllede alt med sig og løftede hende op og op, da – åh! der lød et pistolskud på gaden udenfor!

»Åh, disse automobiler,« sagde Miss Pym og gik hen til vinduet for at kigge og kom tilbage og smilede undskyldende med hænderne fulde af latyrus, som om disse automobiler, disse automobildæk alt sammen var hendes fejl.

Den voldsomme eksplosion, som fik Mrs. Dalloway til at fare sammen og Miss Pym til at gå hen til vinduet og til at undskylde, kom fra en bil, der var kørt ind til fortovskanten, lige over for Mulberrys butiksvindue. Forbipasserende, som naturligvis standsede op og stirrede, nåede lige akkurat at se et ansigt af den allerstørste betydningsfuldhed mod det duegrå indtræk, før en mandshånd trak rullegardinet ned og man ikke kunne se andet end en lille, duegrå firkant.

Og dog kom rygterne straks i omløb fra midten af Bond Street til Oxford Street på den ene side, til Atkinsons parfumeri på den anden side, de løb usynligt af sted, lydløst, som en sky, hurtigt, som et slør over bakkerne, og de faldt virkelig med noget af en skys pludselige sindighed og tysthed over de ansigter, der et sekund før havde været i fuldstændig uorden. Men nu havde mysteriet strejft dem med sine vinger; de havde hørt højhedens stemme, religionens ånd var på færde med stramt bind for øjnene og vidtåben mund. Men ingen vidste, hvis ansigt man havde set. Var det prinsen af Wales', dronningens, premierministerens? Hvis ansigt var det? Ingen vidste det.

Edgar J. Watkiss, der stod med sin rulle blyledninger under armen, sagde højt og naturligvis spøgefuldt: »Præmieministerens vovn!«

Septimus Warren Smith, som ikke kunne komme forbi, hørte ham.

Septimus Warren Smith, omkring tredive år, bleg, spidsnæset, i brune sko og i en lurvet overfrakke, med nøddebrune øjne, som havde det udtryk af ængstelse i sig, der også kan gøre vildt fremmede mennesker ængstelige. Verden har løftet sin pisk; hvor vil den ramme?

Alt var gået i stå. De bankende motorer lød som en puls, der uregelmæssigt trommede gennem en hel krop. Solen blev usædvanlig varm, fordi bilen var standset lige ud for Mulberrys butiksvindue; gamle damer slog deres sorte parasoller op på taget af omnibusserne; her var der en grøn, her en rød parasol, der blev åbnet med et lille smæld. Mrs. Dalloway, der kom hen til vinduet med favnen fuld af ærteblomster, kiggede ud med sit lille lyserøde ansigt i spør-

gende folder. Alle så på bilen. Septimus så på den. Bude sprang af cyklerne. Trafikken gik i stå. Og der stod bilen, med nedrullede gardiner, og der var et mærkeligt mønster på dem, som et træ, tænkte Septimus, og denne gradvise sammentrækning af alting til et centrum for hans øjne, som om noget forfærdeligt næsten var kommet op til overfladen og var i færd med at bryde i brand, gjorde ham angst. Verden vaklede og skælvede og truede med at bryde i brand. Det er mig, der spærre vejen, tænkte han. Blev han ikke betragtet, pegede man ikke fingre ad ham; var han ikke stillet der, fastnaglet til fortovet, med en hensigt? Men hvilken hensigt?

»Lad os gå videre, Septimus,« sagde hans kone, en lille kvinde med store øjne i et blegt, spidst ansigt; en italiensk pige.

Men Lucrezia kunne ikke selv lade være med at stirre på bilen og træmønsteret på rullegardinerne. Var det dronningen, der sad derinde – dronningen, som var ude på indkøb?

Chaufføren, som havde været i færd med at åbne noget, dreje på noget, lukke noget i, steg igen ind på førersædet. »Kom nu,« sagde Lucrezia.

Men hendes mand – for de havde været gift i fire-fem år nu, for sammen og sagde: »Ja, ja!« vredt, som om hun havde forstyrret ham.

Folk måtte lægge mærke til det, folk måtte se det. Folk, tænkte hun, da hun stod og så på menneskeflokkene, som stod og stirrede på bilen, englænderne, med deres børn og heste og deres tøj, som hun på en måde beundrede; men de var »folk« nu, fordi Septimus havde sagt: »Jeg vil tage livet af mig,« en frygtelig ting at sige. Hvad nu hvis nogen havde hørt det? Hun så på flokken. Hjælp, hjælp! havde hun lyst til at råbe til slagtersvendene og kvinderne. Hjælp! Så sent som sidste efterår havde hun og Septimus stået på Embankment, begge indsvøbt i den samme kappe, og Septimus havde læst avis i stedet for at tale til hende, og hun havde snuppet den fra ham og leet lige op i ansigtet på den gamle mand, som så dem! Men sit nederlag skjuler man. Hun måtte have ham ind i en eller anden park.

»Nu går vi over,« sagde hun.

Hun havde ret til at tage hans arm, skønt den var uden følelse. Han ville række hende, som var så jævn og ligetil, kun fireogtyve

år gammel, uden en ven i England, som havde forladt Italien for hans skyld, et kødben.

Bilen kørte videre ned mod Piccadilly med nedrullede gardiner, som et sindbillede på uudgrundelig fornemhed, mens folk stadig stirrede på den og ansigterne på begge sider af gaden var bragt i uorden af det samme mørke præg af ærbødighed, uden at man vidste, om det var dronningen, prinsen eller premierministeren. Selve ansigtet var kun blevet set af tre mennesker et øjeblik. Nu var man endda uenig om personens køn. Men ingen var i tvivl om, at det var en storhed, der sad i bilen; en storhed passerede, skjult ned ad Bond Street, kun en håndsbred fra almindelige mennesker, som nu, for første og sidste gang, måske var på nærmeste hold af Englands majestæt, af statens varige symbol, som vil være kendt for nysgerrige oldkyndige, der sigter tidernes muld, når London kun er en græsbevokset sti, og alle de, som nu iler hen ad gaden denne onsdag formiddag, kun er knogler med nogle få vielsesringe blandet i støvet og guldfyldninger fra utallige hensmuldrede tænder. Så vil man kende ansigtet i bilen.

Det er sikkert dronningen, tænkte Mrs. Dalloway, da hun kom ud fra Mulberry med sine blomster; dronningen. Og et øjeblik fik hun et udtryk af stor værdighed, mens hun stod i solskinet og bilen langsomt kørte forbi med nedrullede gardiner. Dronningen på vej til et hospital; dronningen skal åbne en eller anden basar, tænkte Clarissa.

Trængslen var kolossal så tidligt på dagen. Lord's, Ascot, Hurlingham, var det derfor? tænkte hun, for gaden var helt spærret. Den engelske middelklasse, der sad sidelæns øverst i omnibuserne med pakker og paraplyer, ja, selv med pels på en dag som denne, var, tænkte hun, mere latterlig, mere ulig noget, der nogen sinde havde eksisteret, end man kunne forestille sig; og selve dronningen var blevet standset; selve dronningen kunne ikke komme igennem. Clarissa måtte standse på den ene side af Brook Street; Sir John Buckhurst, den gamle dommer, på den anden, med bilen imellem dem (Sir John havde fortolket loven i årevis og satte pris på en velklædt kvinde), da chaufføren, idet han lænede sig lidt ud af vognen, sagde eller viste noget til politibetjenten, som hilste og

løftede armen og gav et kast med hovedet og fik omnibussen dirigeret ind til siden, og bilen kørte forbi. Langsomt og meget stille kørte den af sted.

Clarissa gættede; Clarissa vidste naturligvis; hun havde set noget hvidt, magisk, cirkelformet i lakajens hånd, en skive med et indgraveret navn – dronningens, Prinsen af Wales' eller premierministerens? – som, i kraft af sin stråleglans, brændte sig igenem (Clarissa så bilen blive mindre og mindre og forsvinde) for at stråle mellem kandelabre, glitrende stjerner, skjortebryster, der var stive af egeløv, Hugh Whitbread og alle hans kolleger, Englands fornemme herrer, den aften på Buckingham Palace. Og Clarissa skulle også holde selskab. Hun stivnede lidt; så ville hun stå på øverste trin på sin trappe.

Bilen var forsvundet, men den havde efterladt en let krusning, som flød gennem handskebutikker og hattebutikker og skrædderbutikker på begge sider af Bond Street. I et halvt minut var alle hoveder vendt den samme vej – mod vinduet. Midt i valget af et par handsker – skulle de være hel- eller halvlange, citrongule eller lysegrå? – standsede damer op; da sætningen var sagt, var der sket noget. Noget, som var så ubetydeligt i sig selv, at intet måleapparat, selv om det var i stand til at registrere et jordskælv i Kina, kunne opfange rystelsen; og dog var det i sin helhed mægtigt og kunne bevæge alle; for i alle hattebutikkerne og skrædderbutikkerne så folk på hinanden og tænkte på de døde, på flaget, på Imperiet. I en pub i en sidegade var der en mand fra kolonierne, der fornærmede Huset Windsor, hvilket førte til ordvekslinger, knuste ølglas og almindelige tumulter, som på den anden side af gaden gav genlyd i øret på de unge piger, der købte hvidt undertøj, gennemtrukket med hvide bånd, til deres bryllup. For den overfladekrusning, som bilen havde forårsaget, strejfede, efterhånden som den blev udjævnet, noget, der var meget dybtliggende.

Bilen gled over Piccadilly og drejede ned ad St. James' Street. Høje, robuste mænd, velklædte mænd i kjole med hvid vest og tilbagestrøget hår, som, af grunde, der er vanskelige at udrede, stod i karnapvinduet i White's med hænderne under kjoleskøderne og så ud, mærkede instinktivt, at storhed passerede, og det blege lys fra

den udødelige tilstedeværelse faldt på dem, som det var faldet på Clarissa Dalloway. Øjeblikkelig stod de endnu rankere og flyttede hænderne og syntes rede til at følge deres hersker, om det så skulle være, til slagmarken, som deres forfædre havde gjort før dem. De hvide buster og de små borde i baggrunden, som var dækket af eksemplarer af *Tatler* og sodavandsflasker, syntes at bifalde – syntes at markere Englands bølgende kornmarker og herresæder; og de sendte den svage summen fra bilens hjul tilbage, som når væggene i et hviskegalleri giver ekko fra en enkelt stemme, forstærker den og lader den klinge med en hel katedral som klangbund. Moll Pratt, i sit sjal, stod på fortovet med sine blomster og ønskede alt godt for den kære dreng (for det var uden tvivl Prinsen af Wales) og ville have kastet lige så meget, som et krus øl kostede – et bundt roser – ud på St. James' Street af ren og skær letsindighed og foragt for fattigdommen, hvis hun ikke havde set, at politibetjenten holdt øje med hende og således tog modet fra en gammel kongetro irsk kvinde. Skildvagterne ved St. James', hilste; dronning Alexandras politibetjent nikkede bifaldende.

Imens havde en lille flok mennesker forsamlet sig ved porten til Buckingham Palace. Apatiske, dog tillidsfulde, stod de der og ventede; alle var de fattige folk; de så på paladset med det vajende flag, på Victoria, der svulmede på sin sokkel, beundrede hendes terrasseformede vandfald, hendes pelargonier; udpegede blandt bilerne i The Mall først den ene, så den anden; skænkede forgæves deres opmærksomhed til almindelige mennesker, der kørte forbi; kaldte deres hyldest tilbage for at bevare den ubrugt, indtil den eller den bil kørte forbi; og hele tiden øgedes rygterne i deres årer og fik det til at gyse i deres lår ved tanken om, at en kongelig højhed så på dem; dronningen, som nikkede; prinsen, som hilste; ved tanken om det himmelske liv, som guderne havde skænket kongerne; om hofstaldmestrene og de dybe knæfald; om dronningens gamle dukkehus; om prinsesse Mary, som blev gift med en englænder; og prinsen – åh! prinsen! der mere og mere kom til at ligne gamle Kong Edward, sagde man, men som jo var meget slankere. Prinsen boede i St. James' Palace, men måske kom han om formiddagen for at besøge sin mor.

Således sagde Sara Bletchley, der stod med et barn på armen, mens hun vippede op og ned med foden, som om hun sad ved sit eget kamingitter i Pimlico, men hun holdt skarpt øje med The Mall, mens Emily Coates lod sit blik vandre over slottets vinduer og tænkte på stuepigerne, de utallige stuepiger, soveværelserne, de utallige soveværelser. Menneskemængden blev stadig større; en ældre gentleman med en skotsk terrier sluttede sig til dem; arbejdsløse mænd sluttede sig til dem. Lille Mr. Bowley, der boede i Albany, og hvis inderste livskilder var forseglede med voks; men de kunne pludselig gøres fri, uforvarende, sentimentalt, ved sådanne lejligheder – fattige kvinder, som ventede på at se dronningen køre forbi – fattige kvinder, søde små børn, forældreløse, enker, krigen – ak ja, ak ja – han havde virkelig tårer i øjnene. En brise viftede varmt ned ad The Mall gennem de slanke træer, forbi bronzeheltene, og fik et flag til at bølge i Mr. Bowleys britiske bryst, og han lettede på hatten, da bilen drejede ind på The Mall, og han hævede den højt, da bilen nærmede sig, og han lod de fattige mødre fra Pimlico skubbe til sig og stod meget rank. Bilen nærmede sig.

Pludselig så Mrs. Coates op i himlen. Lyden af en flyvemaskine borede sig ildevarslende ind i mængdens ører. Der kom den hen over træerne og blæste hvid røg bagud, som krøllede og snoede sig og ligefrem skrev noget! bogstaver på himlen! Alle så op.

Maskinen faldt og steg igen ret op, drejede i en sløjfe, satte farten op, sank, steg, og hvad den end gjorde, hvor den end fløj hen, ud bag den bølgede en tyk streg af hvid røg, der snoede og krøllede sig til bogstaver på himlen. Men hvilke bogstaver? Var det et C? Et E og et L? Kun et øjeblik stod de stille, så smeltede de og blev visket ud på himlen, og flyvemaskinen drønedes længere væk og begyndte igen, et andet sted på himlen, at skrive et K og E, måske også et Y?

»Blaxo,« sagde Mrs. Coates, anstrengt og med ærefrygt, idet hun så lige op, og hendes barn, som lå stift og hvidt i hendes arme, så også lige op i vejret.

»Kreemo,« mumlede Mrs. Bletchley som en søvngængerske. Mr. Bowley holdt sin hat fuldkommen stille, mens han så lige op i vejret. Hele vejen langs med The Mall stod folk og så op mod himlen. Mens de så, tav hele verden, og en flok måger gled hen over himlen,

først en måge, som førte an, så en anden, og i denne usædvanlige tavshed og fred, i denne bleghed, i denne renhed, slog nogle klokker elleve slag, og lyden svandt bort deroppe mellem mågerne.

Flyvemaskinen vendte om og satte farten op og svang sig, nøjagtig som det passede den, hurtigt, frit, som en skøjtøløber –

»Det er et E,« sagde Mrs. Bletchley –
eller en danser –

»Det er karameller,« mumlede Mr. Bowley –
(og bilen kørte ind gennem porten, og ingen så på den), og så lukkede flyvemaskinen for røgen og fløg hastigt længere og længere væk, og røgen fortonede sig og blandede sig med skyernes brede, hvide former.

Den var borte; den var bag skyerne. Der var ikke en lyd. De skyer, hvortil bogstaverne E, G eller L havde hæftet sig fast, bevægede sig frit, som om de skulle krydse byen fra vest til øst i et ærinde af den største betydning, som aldrig ville blive røbet, og dog var det bestemt sådan – et ærinde af den største betydning. Men så, pludselig, som når et tog kommer ud af en tunnel, for flyvemaskinen ud af skyerne igen, og lyden borede sig ind i ørerne på folk på The Mall, i Green Park, på Piccadilly, på Regent Street, i Regent's Park, og søjlen af røg bag den snoede sig og sank og svævede opefter og skrev det ene bogstav efter det andet – men hvilket ord skrev den?

Lucrezia Warren Smith, som sad ved siden af sin mand på en stol ved promenaden i Regent's Park, så op.

»Se, se Septimus!« råbte hun. For Dr. Holmes havde sagt, at hun skulle få sin mand (som der ikke var noget alvorligt i vejen med, han var blot lidt ude af balance) til at interessere sig for andet end sig selv.

Nu signalerer de til mig, tænkte Septimus, idet han så op. Ikke med rigtige ord; det vil sige, han kunne endnu ikke læse sproget, men den var tydelig nok, denne skønhed, denne udsøgte skønhed, og tårer fyldte hans øjne, mens han betragtede røg-ordene, der gled bort og smeltede på himlen og skænkede ham, i deres uudtømmelige barmhjertighed og smilende godhed, den ene form efter den anden af ubegribelig skønhed, og sendte ham et budskab om, at de ville give ham skønhed og endnu mere skønhed, i al evighed,

uden at det skulle koste ham noget, han skulle blot se! Tårer løb ned ad hans kinder.

Det var karameller, de reklamerede for karameller, fortalte en barnepige Rezia. Sammen begyndte de at stave: k ... a ... r ...

»K ... R ...,« sagde barnepigen, og Septimus hørte hende sige »KÅ ÆR« tæt ved sit øre, dybt og blødt som en dæmpet orgeltone, men med en ruhed i stemmen som en græshoppe, der kradsede lifligt mod hans rygrad og sendte lydbølger op i hans hjerne, hvor de rystende døde hen. Det var en vidunderlig opdagelse – at den menneskelige stemme under visse atmosfæriske betingelser (for man må være videnskabelig, frem for alt videnskabelig) kan kalde træer til live! Heldigvis lagde Rezia med en umådelig vægt sin hånd på hans knæ, så han blev holdt nede, holdt fast, ellers ville han være gået fra forstanden af ophidselsen ved at se elmetræerne stige og falde, stige og falde, med alle deres blade lysende af farver, som blev stærkere og svagere fra blåt til bølgedals-grønt, som fjerbuske på hestes hovedtøj, som fjer på damehatte, så stolt rejste de sig og faldt, så fuldkomment. Men han ville ikke gå fra forstanden. Han ville lukke sine øjne; han ville ikke se mere.

Men de vinkede ham til sig; blade var levende; træer var levende. Og bladene var forbundet med hans egen krop ved hjælp af millioner af tråde, som han sad der på stolen, de viftede ham op og ned; når grenen strakte sig, måtte han også udtrykke det samme. Spurve, der flagrede, steg og faldt i ryk som stråler fra et springvand, og de var en del af mønstret, det hvide og blå, som de sorte grene tegnede sig imod. Lyde tonede i fint beregnede harmonier; afstandene mellem tonerne var lige så betydningsfulde som lydene. Et barn græd. Med rette lød et bilhorn langt borte. Alt i forening betød, at en ny religion var ved at fødes –

»Septimus,« sagde Rezia. Han for voldsomt sammen. Folk kunne ikke undgå at lægge mærke til det.

»Jeg går hen til springvandet og tilbage igen,« sagde hun.

For hun kunne ikke udholde det længere. Dr. Holmes havde måske ret i, at der intet var i vejen. Hun ville langt hellere have, at han var død! Hun kunne ikke sidde ved siden af ham, når han stirrede sådan og ikke så hende og gjorde alting forfærdeligt; himmel og

træer, børn, som legede, trækvogne, lyden af fløjter, noget, som faldt; alt var forfærdeligt. Og han ville ikke tage livet af sig; og hun kunne ikke fortælle nogen om det. »Septimus er overanstrengt« – det var det eneste, hun kunne sige til sin egen mor. Kærlighed gør én ensom, tænkte hun. Hun kunne ikke sige det til nogen, ikke engang Septimus mere, og hun så sig tilbage og så ham sidde ensom i sin lurvede overfrakke på stolen, sammenkrøbet og stirrende. Og det var fejt af en mand at sige, at han ville tage livet af sig, men Septimus havde kæmpet; han var modig; han var ikke Septimus længere. Hun tog en kniplingskrave på. Hun tog sin nye hat på, og han lagde aldrig mærke til det, og han var lykkelig uden hende. Intet kunne gøre hende lykkelig uden ham! Intet! Han var egoistisk. Sådan er mænd. For han var ikke syg. Dr. Holmes sagde, at der intet var i vejen med ham. Hun spredte sine fingre og så på dem. Sel! Hendes vielsesring gled ned så tynd var hun blevet. Det var hende, som havde lidt – men hun havde ikke nogen at sige det til.

Italien var langt borte, og de hvide huse og værelset, hvori hendes søstre sad og syede hatte; og gaderne, som hver aften var fulde af folk, der spadserede og lo højt, ikke halvdøde, som folk her; der sad sammenkrøbne i rullestole og så på et par hæslige blomster, der var stukket i urtepotter!

»For du skulle se haverne i Milano,« sagde hun højt. Men til hvem?

Der var ingen. Hendes ord døde hen. Således forsvinder en raket. Dens gnister, som har skåret sig vej ind i natten, overgiver sig til den; mørket falder på, breder sig over konturerne af huse og tårne; øde bjergsider bliver bløde og skrider ned. Men selv om de er borte, er natten fuld af dem; berøvet farve, uden vinduer, eksisterer de med endnu større vægt og røber, hvad det åbne dagslys ikke kan gengive – den kval og spænding, som samles der i mørket; sammenkrøbet i mørket; berøvet den lindring, som daggryet bringer, når det vasker murene hvide og grå og rammer en vinduesrude og løfter disen fra markerne, så man ser de rødbrune køer græsse fredeligt; alt er endnu en gang synligt for øjet; eksisterer igen. Jeg er alene; jeg er alene! skreg hun, ved springvandet i Regent's Park (mens hun stirrede på inderen med korset), som ved midnat måske,

når alle grænser er borte og landet vender tilbage til sin oprindelige skikkelse, som romerne så det: dækket af dis, da de gik i land, og bakkerne ikke havde navne og floderne slyngede sig, de vidste ikke hvorhen – sådan var hendes mørke; da var det pludselig, som om et fremspring gled frem, og hun stillede sig på det; hun sagde, hun var hans hustru, de var blevet gift for år tilbage i Milano, hans hustru, og hun ville aldrig, aldrig nogen sinde fortælle, at han var sindssyg! Idet hun vendte sig, faldt fremspringet; hun faldt ned og ned. For han var borte, syntes hun – borte, som han havde truet med, at slå sig selv ihjel – at kaste sig under en vogn! Men nej; der var han; han sad stadig på stolen i sin lurvede overfrakke, med benene over kors, og stirrede og talte højt med sig selv.

Mennesker må ikke fælde træer. Der findes en Gud. (Han noterede sig den slags åbenbaringer på bagsiden af kuverter). Lav verden om. Ingen dræber af had. Lad alle vide det (han skrev ned). Han ventede. Han lyttede. En spurv, som sad på rækværket over for ham, kvidrede: Septimus, Septimus, fire-fem gange og blev ved, med lange, udtrukne toner, sang friskt og gennemtrængende, på græsk, om, at der ingen forbrydelser findes, og en anden spurv sang med, de sang på græsk i lange, gennemtrængende toner, fra træerne på livets eng hinsides en flod, hvor de døde vandrer omkring, at der ingen død findes.

Dér var hans hånd; dér var de døde. Hvide skikkelser, der samlede sig bag gitteret ud for ham. Men han turde ikke se. Evans stod bag gitteret!

»Hvad siger du?« spurgte Rezia pludselig og satte sig ved siden af ham.

Igen blev han afbrudt! Hun afbrød ham altid.

Væk fra andre mennesker – de måtte bort fra andre, sagde han (og sprang op), helt derover, hvor der stod stole under et træ, der, hvor parken skrånede og havde samme farve som et stykke grønt klæde med et tæppe af blå og rosa røg højt ovenover, og der var en vold af fjerne, uregelmæssige huse, indhyllt i røg; trafikken summede i en cirkel, og til højre strakte mørkebrune dyr lange halse over hegnet omkring den zoologiske have, gøede og hylede. Der satte de sig under et træ.

»Se,« sagde hun indtrængende og pegede på en lille flok drenge, der kom bærende på deres cricket-gærder, og den ene sjokkede af sted, drejede rundt på hælen og sjokkede igen af sted, som om han spillede klovn i en music hall.

»Se,« sagde hun indtrængende, for Dr. Holmes havde sagt til hende, at hun skulle få ham til at lægge mærke til virkeligheden, til at gå på music hall, spille cricket – det var simpelthen spillet, sagde Dr. Holmes, et dejligt udendørs spil, lige det rette spil for hendes mand.

»Se,« gentog hun.

Se, bød det usete ham, den stemme, som nu meddelte sig til ham, som var menneskehedens ypperste, Septimus, som for ganske nylig var oprejst fra de døde, Herren, som var kommet for at forny verden, der lå som et tæppe, et snedække, der kun blev berørt af solens stråler, ubetrådt i al evighed, lidende i al evighed, syndebugken, den evigt lidende, men han ville ikke, han stønnede og skubbede, med en håndbevægelse, den evindelige lidelse, den evindelige ensomhed, fra sig.

»Se,« gentog hun, for han måtte ikke tale højt med sig selv uden-dørs.

»Se nu,« sagde hun indtrængende. Men hvad var der at se på? Et par får. Det var alt.

Vejen til Regent's Park undergrundsstation – kunne de sige mig vejen til Regent's Park undergrundsstation – ville Maisie Johnson vide. Hun var lige kommet fra Edinburgh for to dage siden.

»Det er ikke denne vej – det er derovre,« udbrød Rezia og viftede hende til side, for at hun ikke skulle se Septimus.

Begge så mærkelige ud, tænkte Maisie Johnson. Alt så mærkeligt ud. Hun var i London for første gang for at arbejde hos sin onkel i Leadenhall Street, og nu, da hun gik gennem Regent's Park om formiddagen, gjorde dette par på stolene hende helt forskrækket: den unge kvinde så ud til at være udlænding, manden så mærkelig ud; selv hvis hun blev meget gammel, så ville hun stadig huske den spadseretur i Regent's Park en dejlig sommerformiddag for halvtreds år siden: mindet ville skurre blandt hendes andre minder. For hun var kun nitten og havde endelig fået sin vilje, at tage

til London; og hvor var det dog aparte, dette par, hun havde spurgt om vej, og pigen for sammen og slog ud med hånden, og manden – han så virkelig mærkværdig ud; måske skændtes de; måske skulle de skilles for evigt; der var noget på færde, det vidste hun; og nu alle disse mennesker (for hun vendte tilbage til promenaden), stenbassinerne, de sirlige blomster, de gamle mænd og kvinder, de fleste af dem invalider i rullestole – alt forekom, sammenlignet med Edinburgh, højst besynderligt. Og Maisie Johnson, hun sluttede sig til den stilfærdigt sjokkende menneskeflok, der så sig ligegyldigt omkring, kysset af brisen – egeren sad i træernes grene og nettede sig, spurve flagrede omkring springvandene for at finde brødkrummer, hunde snusede ivrigt til jernrækværket og til hinanden, mens den milde varme skyllede over dem og forlenede det uforanderlige og uforbavsede blik, med hvilket de modtog tilværelsen, med noget snurrt og formildet – Maisie Johnson var lige ved at skrike Åh! (for den unge mand på stolen havde gjort hende helt forskrækket. Der var noget på færde, vidste hun).

Rædsel! rædsel! ville hun skrike. (Hun var flyttet hjemmefra; de havde advaret hende mod det, der ville ske).

Hvorfor var hun ikke blevet hjemme? råbte hun, mens hun knugede en knop på jernrækværket.

Den pige, tænkte Mrs. Dempster (som samlede brødkrummer til parkens egeren og ofte spiste sin frokost i Regent's Park) kender ikke spor til livet endnu; og hun syntes virkelig, det var bedre at være lidt tykkere, lidt slap, lidt beskeden i sine fordringer. Percy drak. Nå, det var da bedre at have en søn, tænkte Mrs. Dempster. Hun havde haft et hårdt liv og kunne ikke lade være med at trække på smilbåndet ad sådan en pige. Du bliver gift, for du er køn nok, tænkte Mrs. Dempster. Gift dig, tænkte hun, og så får du besked. Åh, disse unge piger, og så videre. Alle mænd har deres vaner. Mon jeg ville have valgt, som jeg gjorde, hvis jeg havde vidst besked, tænkte Mrs. Dempster, og kunne ikke lade være med at føle trang til at hviske et ord til Maisie Johnson; at modtage et kys af medlidenhed på sit gamle, rynkede ansigt. For det har været et hårdt liv, tænkte Mrs. Dempster. Hvad havde hun ikke ofret? Roser; sin figur; selv sine fødder. (Hun skjulte de knystede klumper under sin nederdel).

Roser, tænkte hun spottende. Ævl, min ven. For sådan set, spise, drikke og parre sig, dårlige og gode dage, livet har ikke været en dans på roser, og desuden kan jeg fortælle dig, Carrie Dempster ønskede ikke at bytte med nogen kvinde i Kentish Town! Men, medlidenhed, bad hun. Medlidenhed med tabet af roserne. Hun bad om medlidenhed fra Maisie Johnson, som stod ved hyacinthbedene.

Åh, den flyvemaskine! Havde Mrs. Dempster ikke altid længtes efter at se fremmede lande? Hun havde en nevø, der var missionær. Den steg til vejrs og forsvandt. Hun tog altid ud at sejle, når hun var i Margate, ikke så langt, at man ikke kunne se land, men hun havde ingen tålmodighed med kvinder, der havde vandskræk. Den svingede og faldt. Hendes hjerte sad i halsen på hende. Op igen. Der skal nok være en rask ung fyr i flyet, det ville Mrs. Dempster vædde på, længere og længere væk forsvandt den, hurtigt, nu blev den mindre, længere og længere væk fløj flyvemaskinen: hen over Greenwich og alle skibsmasterne; over den lille ø af grå kirketårne, St. Paul's og alle de andre, indtil marker bredte sig på alle sider af London, og mørkebrune skove, hvor dristige drosler kækt hoppede rundt, så sig hastigt om, snuppede sneglen og slog den mod en sten, én gang, to gange, tre gange.

Af sted, af sted fløj flyvemaskinen, til den kun var en skinnende prik; en higen; en koncentration; et symbol (således så det ud for Mr. Bentley, som energisk slog sin plæne i Greenwich) på menneskets sjæl; på menneskets høje mål, tænkte Mr. Bentley og svingede rundt om cedertræet, at komme ud af sin krop, uden for sit hus – ved hjælp af tanken, af Einstein, spekulation, matematik, Mendels teori – af sted fløj flyvemaskinen.

Imens stod en lurvet, ubestemmelig mand på trappen op til St. Paul's med en lædertaske i hånden og tøvede, for derinde var der så stor beroligelse, så stor velkomst, så mange grave med banere, der vajede over dem, erindringer om sejre; ikke over hære, tænkte han, men over den forbandede søgen efter sandheden, som for øjeblikket gør mig arbejdsløs; og ydermere kunne man finde selskab i katedralen, tænkte han, den opfordrer en til at træde ind i et samfund; store mænd har været medlemmer af det; martyrer døde for det; hvorfor ikke træde ind, tænkte han og satte sin læder-